

matka!

Tiskový materiál k filmu

V kinech od 19.10. 2017

matka!

ráj.

může existovat zlověstnější zvuk, než neočekávané zaklepání na dveře?

Matka (JENNIFER LAWRENCE) a *On* (JAVIER BARDEM) žijí zdánlivě idylický život v odlehlém ráji. Vztah tohoto páru ale projde testem, když se u jejich domova objeví nezvaný muž (ED HARRIS) a žena (MICHELLE PFEIFFER). Otevření dveří těmto návštěvníkům naruší páru jejich poklidné bytí, a čím víc hostů postupně přijíždí, tím víc je matka nucena přehodnotit vše, co ví o lásce, oddanosti a obětování se.

Paramount Pictures uvádí film Protozoa Production na Oscara nominovaného režiséra Darrena Aronofského (*Černá labuť*, *Requiem za sen*) „matka!“, ve kterém hrají Oscarem ocenění herci Jennifer Lawrence (*Terapie láskou*) a Javier Bardem (*Tahle země není pro starý*). Dále hrají na Oscara nominovaní Ed Harris (*Truman show*) a Michelle Pfeiffer (*Báječní Bakerovi hoši*). Kostýmní výtvarník Danny Glicker (*Milk*), střih Andrew Weisblum (*Černá labuť*). Výprava Philip Messina (*Hunger Games*). Hlavním kameramanem je držitel nominace na cenu Akademie Matthew Libatique (*Černá labuť*). Výkonní producenti Jeff Waxman, Josh Stern a Mark Heyman. Produkce Scott Franklin a Ari Handel, scénář a režie Darren Aronofsky.

O PRODUKCI

„matka! Začíná jako komorní příběh o manželství. V jeho centru je žena, která má dávat a dávat a dávat, dokud má aspoň trochu co dát. Tenhle komorní příběh už nakonec nemůže ovládnout a zkrotit tlak, který vře uvnitř. Stává se něčím jiným...”

... Autor / Režisér Darren Aronofsky

bláznivý čas pro život

Tento thriller o vztahu vznikl během pěti dnů, které strávil autor a režisér Darren Aronofsky v horečném tvůrčím zápalu nad svou klávesnicí v prázdném domě. Na cenu Akademie nominovanému filmaři bylo jasné, že se lidé budou dožadovat odpovědi na celkové vyznění filmu - Proč tak temná vize? Jeho odpověď? Podívejte se kolem:

„Tohle je bláznivý čas pro život. Jak se světová populace blíží 8 miliardám, čelíme problémům příliš závažným na to, abychom jim přišli na kloub: ekosystémy se hroučí a my jsme svědky vymírání bezprecedentní rychlostí; migrační krize způsobuje rozepře ve vládách, zdánlivě schizofrenní USA pomáhají vyjednat důležitou smlouvu o klimatu a o několik měsíců později z těchto jednání couvnou; prastaré kmenové spory a přesvědčení mají svá pokračování ve válkách a i nadále lidi rozdělují; od antarktického šelfového ledovce se odtrhla největší dosud zaznamenaná kra a plave dál do moře. Ale současně čelíme problémům, které jsou tragicky směšné, nedají se pochopit: v Jižní Americe turisté dvakrát zabili vzácná delfíní mláďata, která se udusila na břehu během zuřivého záchvatu selfíčkování; politika se začíná podobat sportovním událostem; lidé stále umírají hladu, zatímco jiní si můžou objednat jakékoliv maso, na které dostanou chuť. Jako živočišný druh jsme nebezpečně neudržitelní, ale přesto stále žijeme ve stavu, kdy popíráme další vyhlídky naší planety a našeho místa na ní.“

„A v této niterné směsi úzkosti a bezmoci,” pokračuje Aronofsky, „jsem se jednoho rána probudil a vytryskl ze mě tenhle film.“

Jeho předchozích šest filmů s ním žilo roky, ale tenhle? Během pěti dnů držel v ruce hrubý náčrt *matky!*. „A do roka se rozjely kamery.”

Dva roky po tomto dlouhém víkendů zamířil Aronofského film na svou světovou premiéru na 74. mezinárodním filmovém festivalu v Benátkách (30. srpna – 9. září), kde bude soutěžit o prestižní cenu Zlatého lva za Nejlepší film. Svou severoamerickou premiéru si odbyde na 42. ročníku Filmového festivalu v Torontu, který se bude konat od 7. do 17. září. Do kin půjde celosvětově 15. září.

Aronofsky připouští, že *matku!* jde těžko zařadit do jednoho konkrétního žánru, a to i proto, že dokonce ani on sám nedokáže přesně určit, odkud se všechno v tomhle filmu bere: „Něco vychází z titulků a zpráv, kterým jsme vystaveni každou sekundu každého dne,

něco je z nekonečných pípání připomínek nastavených v našich chytrých telefonech, něco vychází z života na Manhattanu během blackoutu způsobeného hurikánem Sandy, něco vychází z mého srdce, něco z mé podstaty. Dohromady je to recept, který už nedokážu nikdy napodobit, ale co vím, je to, že tento mix je nejlepší servírovat jako jednu dávku – jako malého panáka.“

římská svíce

Vše dostali nejdřív k přečtení lidé, k nimž má Aronofsky důvěru a poté se jeho divoký návrh dostal k Oscarem oceněné Jennifer Lawrence (*Terapie láskou*), která se zároveň pyšní třemi nominacemi na tuto cenu (*Joy*, *Špinavý trik*, *Do morku kostí*). Její odpověď byla „velmi niterná, velmi silná,“ vzpomíná Aronofsky. Okamžitě roli přijala. Aronofsky vzpomíná, že tím „měl film v kapse. Když máte Jenny Lawrence, máte film.“

Lawrence říká, že její ano pro ni znamenalo víc než jen to, že si do repertoáru svých rolí přidá hororový příběh o vpádu do domácnosti.

„Jedna z nejlepších věcí, které se vám jako herci mohou přihodit je, že se stanete součástí filmu, který ponouká k diskusím, protože v sobě má originální myšlenku, naprosto jedinečnou,“ říká Lawrence. „Přestože jsme točili o věcech, které jsou tajemné, alegorie je ve skutečnosti mnohem významnější. Je o tom, co *všechno* to znamená.“

„Tenhle film má milión různých poloh, s kterými můžou konkrétní lidé souznít, které je mohou děsit nebo je můžou fascinovat,“ pokračuje Lawrence. Popisuje kouzlo, které měla role matky, oddané a zbožňující manželky a múzy záhadného básníka ztvárněného Javierem Bardemem: „Zamilovat se je děsivé. Být zranitelný? Hrozné. Nedovolit si být zranitelný? Taky hrozné.“

„Jedna věc je, udělat něco tak nějak vlašně, laxně,“ říká Lawrence. „A druhá věc je, udělat něco vroucího. A tohle? Je to římská svíce. Výbuch. Film – výtržník. Vyjádření. Počáteční zpětná vazba. Určitě se ve filmu najde okamžik, kdy někteří řeknou ‘Darrene, teď už jsi ale zašel až příliš daleko’ a vypadnou z kina. Ale i já jsem nejdřív hodila scénářem přes celý hotelový pokoj v New Yorku s tím, že se ten chlap pomátl. Ale už není cesty zpět. Myslím, že měl pravdu, už nejde cuknout a začít se bát.“

A co se týká římské svíce, očekávejte znepokojující metaforickou jízdu, která diváky šokuje a rozčílí. Lawrence to temně shrnuje: „tvůrce vždy potřebuje múzu. A dokud se bude vesmír rozpínat, budou muži používat ženy.“

a bude stále porušovat pravidla

Jakmile bylo jasné, že film získal Lawrence a jejího hvězdného kolegu Javiera Bardema, vítěze ceny Akademie (*Tahle země není pro starý*) a držitele dvojí nominace na Oscara (*Biutiful*, *Než se setmí*), věci nabraly spád.

Aronofsky udělal něco, co nikdy předtím: tříměsíční konkurs v brooklynském skladišti ležícím v ústraní. Producenti Ari Handel (*Noe, Fontána*) a Scott Franklin, nominovaný na cenu Akademie za *Černou labuť* se přidali k práci na scénáři. Během posledních dvou týdnů se přidali na cenu Akademie třikrát nominovaná Michelle Pfeiffer (*Pole lásky, Báječní Bakerovi hoši, Nebezpečné známosti*), na Oscara čtyřikrát nominovaný Ed Harris (*Hodiny, Pollock, Truman Show, Apollo 13*), Domhnall Gleeson (*Ex Machina, Star Wars: Síla se probouzí*) a jeho bratr Brian Gleeson (*Sněhurka a lovec, Assassin's Creed*). (Na Oscara nominovaná Kristen Wiig (*Ženy sobě*), která hraje pracovníci vydavatelství, se k produkci přidala až později.)

Aronofsky měl detailní plán domu nalepený na podlaze a spolu se svým spolupracovníkem Matthewem Libatique, nominovaným na Oscara za film (*Černá labuť*) a kameramanem šesti Aronofského filmů, natočili testovací verzi celého filmu. V prostoru, kde se konaly konkurzy, nebyly žádné zdi, pouze lepicí páska na podlaze ohraničující prostor, který se nakonec postaví. Aronofsky připomíná: „I tak jsme ale natočili každý záběr, každou scénu. Andy Weisblum, můj stříhač, to pak sestříhal dohromady. Mohli jsme se potom podívat na 90minutovou verzi „bez účesů a makeupu.“ V podstatě jsme tím dostali představu o pohybech kamery a vývoji postav v průběhu celého filmu ještě přestím, než jsme vůbec začali točit.“

Tohle bylo důležité, protože Aronofsky byl rozhodnutý natočit film výhradně z pohledu matky, což pro Libatique znamenalo omezené možnosti. Libatique se s kamerou v domě pohyboval „v dlouhých jednotlivých záběrech, které byly snímány ručně, nahoru, dolů, podél úzkých chodeb,“ dodává Franklin. „Pohyboval se jedním směrem a zároveň přejížděl zprava doleva, aby zachytil akci v pokoji, který byl v centru domu.“

A to nebyla výzva jediná. Jen s hrstkou širokých záběrů, když je matka sama, „jednoduše řečeno, film je natočen buď přes její rameno, nebo směrem na její obličej, případně na to, na co se dívá. To je ale strašně omezené množství záběrů, které si potom přinesete do střížny,“ uznává Aronofsky. Z dvou hodin filmu je tak 66 minut detailních záběrů Lawrence „a přesto si to neuvědomíte,“ říká Aronofsky. „Kdyby Jen v kterékoliv chvíli nepracovala, neměli bychom moc míst, kam jít. Musela být nekonečně přesná a dobrá. Kdyby to byl obyčejný ateliér a kdybych neměl skvělé vztahy s Paramountem, myslím, že by se vyděsili, protože to nebyl typický způsob snímání.“

Pfeiffer to vidí takhle: „Darren postavil laťku velmi vysoko jak pro sebe, tak pro ostatní. Podíleli jsme se na těch divokých, šílených, dlouhých záběrech, které trvaly celou věčnost, chodili jsme domem nahoru, dolů. Chvíli jste v záběru, pak mimo záběr, skáчете přes kabely, pak jste skrytí za kamerou. Musíte si své texty opravdu pamatovat a nevypadnout. Ale myslím, že jsme se svého úkolu všichni zhostili rádi a že nás všechny strhlo to vzrušení a nadšení z výzvy, kterou to celé představovalo.“

Aronofsky přiznává, že měl během zkoušek strach - Lawrence vypadala tak uvolněně a ta role se tak lišila od všeho, co herečka dosud dělala, že si nebyl jist, jestli to, co si pro roli matky představoval, zvládne. Ale ve chvíli, kdy natáčení v Montrealu začalo, zjistil, že Lawrence takhle postupuje – našla matku. „Vlastně jsem se doopravdy s postavou, kterou Jen ve filmu ztvárňuje, seznámil až první den natáčení, když se objevila v kostýmu, učesaná a bosá,“ říká Aronofsky. „Je bosá v průběhu celého filmu. matka! přede mnou začala ožívat. To množství ryzího talentu bylo šílené.“

od pásky ke zdem

Protože dům je v podstatě jednou z postav filmu, bylo zásadní najít perfektní stavbu. Když selhala snaha nalézt na severovýchodě už existující dům, který by přesně splňoval požadavky filmařů, využil Aronofsky výtvarníka Philipa Messinu, který už dříve jako výtvarník s Lawrence pracoval na sérii *Hunger Games*, k tomu, aby mu takový dům postavil. K tomu Franklin poznamenává: „Celý film se odehrává v tomto jednom domě, ale představovalo to docela dost stavebních prací. Na začátku filmu se zdá, že je z 85 % hotov, ale mění se a postupně proměňuje. Prochází mnoha úrovněmi destrukce.“ Protože se příběh odehrává výhradně v domě, může to působit klaustrofobicky, takže „výzvou bylo nalézt způsob, jak udělat tyhle kulisy neustále překvapující.“

Aronofsky a Messina se vydali na dlouhou cestu hledání takového designu, který by jim umožnil vytvořit pěkně vypadající dům, který by zároveň splňoval potřeby filmařů. A inspiraci pro tento jedinečný dům s nákladně zbudovanou krytou verandou kolem domu našli ve skutečném, i když neobvyklém stylu. „Byli jsme nadšení, když jsme našli tyhle viktoriánské domy, které byly postaveny ve tvaru osmiúhelníku s osmi stranami. Číslo osm je s naší alegorií ve skutečnosti hodně spojeno,“ dodává. Aronofskému se také líbilo, že tento tvar umožňuje divákům vidět, co se děje v několika pokojích najednou, v podstatě má ohebné stěny. Tento design naznačuje v jistém smyslu něco neočekávaného a nakopne nás „k vymyšlení tohoto Escherovského domu.“

„Nakonec jsme přijeli do Montrealu a tam jsme vlastně ten dům postavili – dvakrát. Napoprvé jsme postavili v nádherném prostředí pouze první patro. To nám umožnilo natočit všechny denní záběry a točili jsme je všechny popořádku. Potom jsme postavili celý dům ve studiu v Montrealu a mohli jsme točit noční záběry,“ říká Aronofsky. „Film jde postupně stále víc a víc do temnoty, do noci a my jsme byli schopní natočit celou tu cestu v jednom dlouhém náročném záběru.“

Pro herce bylo přemístění z imaginárního zkušebního prostoru do skutečných scén ze dřeva a sádry velmi transformativní. „Svůj vztah s tím domem jsem si začala budovat už v tom skladišti, kde byly jen křídou nakreslené čáry obrysů domů, protože v tom jsme začali zkoušet a tam jsem trochu začala zjišťovat, kdo je vlastně ta matka,“ vzpomíná Lawrence.

„A pak jsme přijeli do Montrealu a tam na té scéně se to stalo,“ říká. Její představivost byla poháněna myšlenkou, jak by matka scházela po schodech, jak by se držela zábradlí schodiště, které by vnímala jako živou bytost díky „intenzitě emocí spojených s domem.“ Lawrence popisuje, jak jí interakce se skutečným domem pomohla přivést matku k životu: „Byla jsem většinou, vlastně pořád, bosa, takže jsem ten dům cítila. Věděla jsem, že reakce mé postavy na ten dům bude niterná. Ve skutečnosti jsem mohla s domem pracovat poté, co jsem ve skladišti použila *pouze* svoji představivos. Hodně mi to pomohlo.”

herci a postavy

„všechn náš čas trávíme tady. chci vytvořit ráj.”

...matka

„Když moji postavu uvidíte poprvé, zjistíte, jak moc lásky a vášně dává svému domovu,” vysvětluje Lawrence. „Přestavěla dům, který patří jejímu manželovi a který vyhořel dřív, než se se svým mužem seznámila, nejlépe, jak mohla, protože Ho miluje a chce pro ně vytvořit perfektní prostředí. Dá do toho celé své srdce... je to pro ni projekt plný vášně. On je úžasný umělec, který potřebuje chválu a ocenění. Potřebuje být uctíván a ona je ochotná mu to poskytnout. Ona se k Němu chová s posvátnou úctou. V určitém bodě si zvykne na její pozornost, na její pohled, na její čtení všeho. Začne potřebovat novou stimulaci. Tohle láme srdce v jakémkoliv vztahu, kde cítíte, že nejste dostačující. [Ona je] tou ženou, která dává vše, aby mohla být a byla vším tomuto umělci a on [pořád ještě] jí stimulován není.“

„Když Ed Harris (muž) zaklepe na naše dveře, poprvé se na scéně objeví jiná postava než my dva, už tam nejsme jen Javier nebo já. A je to naprostý cizinec, což je pro Javierovu postavu vzrušující a iposilující a pro matku trochu děsivé. Způsob, jakým [On a muž] spolu vycházejí, je děsivý... a během filmu už to jen narůstá.“

„všechno to, o co se tady snažím, je přinést do tohoto domu život.”

...On

Říct, že postava Javier Bardema je těžko postižitelná, by bylo příliš slabé. Uprostřed domu je jeho pracovna, svatyně, kde pracuje a kde si stráží svou největší cennost, tajemnou věc patřící do života, který žil předtím, než potkal matku. A toto tajemství se během filmu prohlubuje.

„Javierova postava v sobě má vnitřní temnotu,” poznamenává Franklin. „Jeho postava se v průběhu filmu lehounce vyvíjí a vy si začínáte uvědomovat, že ty povahové rysy, které má ke konci filmu, vlastně měl celou dobu. Prostě je skrýval.”

Michelle Pfeiffer, která hraje ženu a manželku Eda Harrise, říká, že Bardemova schopnost zahrát tuto postavu jen dosvědčuje, jak velkým hercem je. „Javier je jako velký

plyšový medvěd, úžasný. Je neuvěřitelně dobrý, když hraje tyhle d'ábelské, výhružné postavy", ale ve skutečnosti nemůže být nic „vzdálenějšího pravdě.“

A pro hereckého veterána Bardema byla společná práce s Pfeiffer, Harrisem a Lawrence nejlepším benzínem do motoru.

Popisuje Lawrence jako „herečku bez jakýchkoliv limitů, bez hranic. Když si uvědomíme náročnost její role a to, čím musí projít kvůli mé postavě, nepotřebuje Jen prožít osobní zranění, aby byla schopná ztvárnit bolest, kterou její postava prožívá. Je naprosto oddaná. Je ochotná jít tak daleko, jak potřebuje, a aby udělala to, co udělala, vyžaduje neuvěřitelnou sílu. Přijmout tahle rizika, udělat, co udělala jako herečka, to o mnohém vypovídá. Je ohromně statečná.“

„láska na první pohled.“

„u mě také.“

...muž a žena

Napětí mezi postavami ztvárněnými Bardemem a Lawrence začíná být patrné, když se Harrisova postava, muž, objeví v domě.

„Je to volný elektron, který přilétá do jejich jádra. Věci jsou stále divnější a divnější,“ říká Aronofsky. Coby herce popisuje Aronofsky Harrisem jako „schopného zahrát vše; jde věcem na dřev a ještě dál. Nemyslím, že by někdy udělal něco, co by nebylo skutečné.“

Harris popisuje vztah své postavy s manželkou (Pfeiffer) jak velmi „vřelý.“ Pfeiffer vztah popisuje takto: „Jako pár reprezentujeme hodně toho, co může ve vztahu Jeho a matky chybět. Moje postava je svým způsobem zrcadlem pro Jeninu postavu. Jsem tak tak trochu proto, aby zasel pochybnosti do Jenniny duše.“

Obsazení Michelle Pfeiffer bylo vyvoláno vzpomínkou, kterou si Aronofsky odnesl z lekcí režie, které absolovat na filmařské škole. „Náš instruktor řekl o Michelle jednu věc, která mi uvízla v hlavě, a to 'Jen zřídka se poštěstí mít takovou krásu a takový talent v jednom balení.' Za těch 25 let, které od tohoto komentáře uplynuly, se nic nezměnilo. Je ohromně krásná a hloubka jejího talentu je pozoruhodná. Její postava musela být svůdná i agresivní. Ona ty chvíle našla a zvládala je s lehkostí,“ říká režisér.

„Práce na tomhle filmu byla opravdu náročná, ale zároveň jsme zažili neuvěřitelně hodně legrace,“ říká Pfeiffer. „Pracovala jsem s touhle skupinou herců moc ráda. S Edem jsme se skvěle doplňovali. Jennifer je nesmírně složitá postava – v nejlepším smyslu tohoto slova. Je veselá, jedna z nejzábavnějších lidí, které jsem kdy potkala a strašně chytrá.“

Ale příchod muže a ženy je jenom začátek.

„Jsou tady ještě dva synové, které hrají bratři Gleesonovi a kteří mají svoje vlastní problémy. Moje postava umírá,“ vysvětluje Harris. „Nějak jsme uspořádali dědické záležitosti, ale jeden

z nich s tím není úplně spokojený." Synové, které hrají skuteční bratři Domhnall and Brian Gleesonovi, přijedou "nahrnou se do domu a všechno zkomplikují ještě víc."

Od té chvíle všechno začne vyhrocovat.

Čím víc lidí do domu přichází, tím víc na Něj matka tlačí, aby je přiměl odejít.

Ale pro Něj nakonec přichází ten stimul, který potřebuje.

tepna

„matka je rozhodně psychologický thriller a rozeznáte jeho význam pro náš současný svět," poznamenává producent Scott Franklin. „Má v sobě nádech thrilleru, je děsivý a vzbuzuje nepříjemné pocity, ale je to jakýsi svůj vlastní žánr," vysvětluje Franklin. „matka je tepnou a všechna témata se odkrývají skrze její oči.“

„Nikdy jsem neviděla příběhy a myšlenky protkané navzájem tímto způsobem. Pořád o tom musím přemýšlet a pořád o tom s Darrenem mluvíme," říká Lawrence.

„Začíná to jako běžný film," poznamenává producent Ari Handel. „Myslíte si, že víte, kde jste. A potom vás to pomalu táhne dál a dál. Během tohoto dvouhodinového filmu nenajdete moment, kdy byste se protáhli a řekli si, 'Aha, na *tenhle* film se dívám. Pravidla tohoto světa znám.' Darren chce vzít diváky vždycky někam, kam to nečekají.“

Podle Pfeiffer dělala Aronofsky od samého začátku tajnosti kolem symboliky prvků ve filmu, ale byla přesvědčena, že „v žádné volbě, v žádném jednotlivém obrazu, v žádném slově nebylo nic nahodilé. Byly tam určité věci, které byly v mých dialozích a které pro něj byly velmi důležité.“

Navzdory vrozenému talentu a bohatým zkušenostem, které tato herecká parta do filmu vnesla, říká Lawrence, že i když je Aronofsky šéfem ochotným ke spolupráci a vnímajícím vstupy herců do procesu natáčení, „nebyla tam žádná improvizace. Darren to napsal, vytvořil. Je to velmi specifický vizionář. Snažila jsem se zjistit, co která věc znamená a kde matka zapadá do jeho představ.“

„Když Darren sedl, aby napsal tento příběh, jednou z nejdůležitějších věcí, o kterých přemýšlel, byl způsob, jakým lidé žijí na této planetě a co té planetě dělají," říká Handel. „A chtěl to drammatizovat tím, že to scvrkl do jednoho vztahu v jednom domě.“

„Vzpomínám si, že několik měsíců poté, co jsme se hluboce ponořili do scénáře, narazil na knihu Žena a příroda od Susan Griffin. Byl to kus filozofie 70. let, který také načrtl paralelu mezi tím, jak se někdy muži chovají k ženám a jak se lidé chovají k planetě. Tahle kniha nás znovu ujistila v tom, že jsme schopni udělat tyhle dva příběhy - příběh o vztahu a příběh o našem světě, ve stejném okamžiku.“

Handel pokračuje: „Myslím, že právě environmentální rovina v tomto filmu je to, co ho dělá tak znepokojivým. Samozřejmě chápeme matku – a Jennin výkon je jako trakční

paprsek, který nás táhne s sebou – ale myslím, že zároveň cítíme, že každý z nás je také součástí toho nenasytného vířícího a vyhladovělého davu, který trhá její svět na kousky.“

matka nápadů:

postprodukce

Jakmile se Aronofsky se svými spolupracovníky pustili do stříhové fáze, začal nejkomplicovanější stříh v Aronofského kariéře, který nakonec trval skoro rok. Jeho stříhač Andrew Weisblum popisuje: „Vzhledem k přísným pravidlům, která jsme si sami stanovili, a s téměř lineární strukturou v reálném čase jsem neměl obvyklou sadu triků: Nemohl jsem použít prostřih, nemohl jsem použít jednoduchý vzor, kterým bych odkryl polohu nebo vztahy, neměl jsem k dispozici dva záběry, nemohl jsem oblafnout strukturu tím, že bych věci zaměňoval.“

„Ale tahle omezení jsou matkou vynálezů,“ pokračuje Weisblum. „Když si sami tyhle hranice nastavíte, nutí vás to znovu přemýšlet o možnostech, které máte, a my jsme přišli na nápady, které zatím nikdo neobjevil. Neustále jsme měli tohle těsné, osobní spojení s Jennifer – ať už to bylo z jejího pohledu, tvář nebo pohled zpoza ramene, bylo to o sledování jí s ní samou. Když se na něco nepodívá, jak mám divákovi sdělit, co se stalo? Jakmile jsme měli horu záběrů, museli jsme přijít na to, jak spojit linii vyprávění s linkou emoční a s postavou. Kromě použití zvuku, který vyplnil mezery tam, kde bylo potřeba něco dovysvětlit, jsme také museli hlídat vizuální efekty, které ovládaly atmosféru filmu a představovaly nápady, které obsahují právě ty nejdůležitější podněty, které jsme měli v našem natočeném materiálu.“

Velkou otázkou byla hudba k filmu. Aronofsky vsadil na uznávaného skladatele Jóhanna Jóhannssona (*Příchozí, Sicario: Nájemný vrah, Teorie všeho*). Když ale Aronofsky s Jóhannssonem začali objevovat různé možnosti, zjistili, že nejlepší volba je také nejodvážnější. A Aronofsky opět porušil konvence.

„Velkou výzvou tohoto filmu bylo, udělat ho bez hudby,“ říká Aronofsky. „Nebylo to proto, že bychom neměli možnost získat skvělou hudbu. Pracoval jsem s jedním z nejlepších hudebních skladatelů na světě. Ale problém s hudbou je ten, že svádí (příběh) konkrétním směrem.“ A proto se Aronofsky a Jóhannsson po měsících strávených zkoumáním různých hudebních směrů rozhodli, že nejlepší hudbou pro tento film nebude vůbec žádná hudba.

Jóhannsson to popisuje takhle: „matka! je film, kde polovičatost nemá místo a poté, co jsme s Darenem objevili mnoho různých přístupů, instinktivně jsem hudbu úplně odstranil. Mazání a redukování je nedílnou součástí kreativního procesu a v tomto případě jsme věděli, že musíme tento přístup přijmout až do jeho logického extrému.“

Podle Aronofského „tam, kde film funguje, diváci nevědí, kde jsou: Sledují Jen, aby viděli, kde jsou, ale Jenina postava neví úplně přesně, jak některé věci chápat. Neustále

osciluje mezi různými emocemi, různými myšlenkami. Chtěli jsme diváky vtáhnout dovnitř a ne jim to ulehčit tím, že jim dovolíme povolit a spolehnout se na něco, co jim snadno přinese patřičnou emoci.“

uvedení

Celý projekt byl zahalen tajemstvím déle než rok, když Aronofsky začal diváky lákat brutálním plakátem Lawrence od umělce Jamese Jeana (*Fables, The Umbrella Academy*). Zveřejnil ho na Den matek a letos v létě ho následoval další portrét, tentokrát Bardema. Poté, co fanoušci strávili nekutečně krásný, ale přesto znepokojivý umělecký plakát, začali analyzovat nápovědy týkající se obsahu a tématu filmu a diskutovat o významu i těch nejmenších detailů. Aby podnítil jejich zvědavost, udělal Aronofsky ze svého twitterového účtu místo, kam umisťoval nápovědy k *matce!*. Oponu ale s potěšením zvedal velmi pozvolna.

„Neumím dobře dělat žánrové filmy. *π (Pi)* mělo být v podstatě sci-fi, ale nikdy se tam vlastně nedostal,” vysvětluje Aronofsky. „*Noe* nebyl klasický biblický film. Nikdo neví, jestli *Černá labuť* byla baletní film nebo horor. A tenhle film? Jsou tam věci, které jsou děsivé, je to thriller a milostný román, jsou tam věci, které jsou bizarní. Ale víte, nejlepší filmy jsou ty, o kterých se potom mluví. A to vychází z posunování hranic, ze snahy zkusit něco jiného,” dodává. „Když jsem byl ještě mladý filmař, byl jsem jednou v kavárně, která byla poblíž divadla NuArt (Theater) v L.A., kde zrovna dávali *π (Pi)* a přišel tam chlapík se svou 18letou dcerou a s pár přáteli. Seděli tam a mluvili o tom filmu, o čem byl. Pro mě to byl důležitý moment, něco jako tajné odposlouchávání konverzace o něčem, na čem jste pracovali opravdu tvrdě – skvělý pocit.“

„To nejhorší pro mě,” pokračuje, „je film, který vás zabaví, ale po pár hodinách si říkáte ‘Ach, na co jsme se to dnes dívali?’ Jako režisér chcete lidem dát něco, o čem budou přemýšlet. Tenhle film? Bude kolem něj spousta vášnivých diskusí a to je zábava.“

A k té otázce, kterou Aronofsky očekává – Proč tak temně?

„Hubert Selby Jr., autor scénáře k *Requiem za sen*, mě učil, že skrze pohled upřený do nejtemnějších částí sebe sama najdeme světlo.”